

Hogeschool Rotterdam

Herbeoordeling Verpleegkunde

Herbeoordeling standaard 3

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Inleiding

Deze rapportage bevat de herbeoordeling van standaard 3 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) van de bestaande hbo-bacheloropleiding Verpleegkunde (crohonummer 34560) van de Hogeschool Rotterdam.

Aanleiding en proces

In het najaar van 2012 werd de opleiding tot verpleegkundige van Hogeschool Rotterdam gevisiteerd. Destijds stonden bestuurlijke en organisatorische verbetertrajecten centraal. Bij de visitatie beoordeelde het visitatiepanel standaard 3 als onvoldoende. De opleiding is daarop direct begonnen met het schrijven en uitvoeren van een verbeterplan. In juli 2013 werd de opleiding door de NVAO per brief (NVAO/20132264/ND) uitgenodigd een herstelplan in te dienen, voorzien van een advies door het visitatiepanel. Het herstelplan diende in ieder geval in te gaan op de volgende punten ten aanzien van de afstudeerproducten:

- Geschikte probleem- en vraagstelling;
- Sterkere sturing van de afbakening en keuze voor het onderzoeksdesign;
- Meer aandacht voor onderzoeksvaardigheden en Evidence Based Practice;
- Versterken van het vermogen van de studenten om theorie te integreren en hierop kritisch te reflecteren;
- Stevigere borging van het niveau van de afstudeerproducten.

Het panel beoordeelde het herstelplan positief. Aanvullend op het herstel vroeg het panel de opleiding aandacht te schenken aan het verankeren van de externe beoordeling en het monitoren van de studielast van de afstudeerfase. De NVAO heeft mede op basis daarvan een hersteltermijn toegekend.

Werkwijze

De opleiding heeft in een Stand van Zaken-notitie de vorderingen ten aanzien van het herstelplan zichtbaar gemaakt. Deze notitie is samen met ondersteunende bijlagen, zoals eindproducten van afgestudeerden, aangeboden aan het visitatiepanel. Het visitatiepanel heeft het complete informatiedossier bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht.

Bij de bestudering van het informatiedossier en tijdens het visitatiebezoek lag het accent op de herbeoordeling van standaard 3. De onderwerpen uit het NVAO-besluit (kenmerk: NVAO/20131859/ND) stonden daarbij centraal, in combinatie met het oordeel van het visitatiepanel over de kwaliteit van eindproducten van recent afgestudeerden.

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van het bestudeerde materiaal. Het informatiedossier en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie stelden het visitatiepanel in staat om tot een weloverwogen oordeel op standaard 3 te komen.

Deze rapportage beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusie van het visitatiepanel ten aanzien van de vorderingen die de opleiding heeft gemaakt in de hersteltermijn ten aanzien van standaard 3. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

Het visitatiebezoek heeft plaatsgevonden op 28 augustus 2014. Het programma van de visitatie is opgenomen in bijlage 1.

Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw dr. M.J.M. Adriaansen

Mevrouw drs. Y. Heijnen-Kaales MBA

Mevrouw H.A.M. Groenendaal

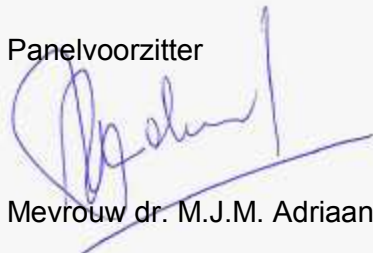
Mevrouw L.T.G. van der Veeken

De heer P. van Achteren, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 23 september 2014

Panelvoorzitter

Mevrouw dr. M.J.M. Adriaansen

Panelsecretaris

De heer P. van Achteren

Conclusie

De herbeoordeling van de Opleiding tot Verpleegkundige van Hogeschool Rotterdam richt zich op vijf onderwerpen gelieerd aan standaard 3 van het beoordelingskader (toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties). Deze onderwerpen komen voort uit het besluit van de NVAO (NVAO/20131859/ND), gebaseerd op constatering van het visitatiepanel in oktober 2012. De herbeoordeling betreft de volgende onderwerpen:

1. Geschikte probleem- en vraagstelling;
2. Sterkere sturing van de afbakening en keuze voor het onderzoeksdesign;
3. Meer aandacht voor onderzoeksvaardigheden en Evidence Based Practice;
4. Versterken van het vermogen van de studenten om theorie te integreren en hierop kritisch te reflecteren;
5. Stevigere borging van het eindniveau.

Vrijwel direct na het bezoek van het visitatiepanel in 2012 heeft de opleiding verschillende analyses uitgevoerd om het verbetertraject zorgvuldig in te richten. Een deskundige werkgroep werd ingesteld om een groot aantal afstudeerwerken te analyseren. Deze analyse leidde tot aanbevelingen aan het opleidingsmanagement voor aanpassingen in het afstudeertraject en versteviging van de (praktijkgerichte) onderzoekscomponent in het programma door invoering van een leerlijn onderzoeksvaardigheden. Twee verbetersporen werden geformuleerd, gericht op:

1. Het borgen van voldoende niveau van de afstudeerwerkstukken;
2. Implementeren onderzoeksvaardighedenlijn ten behoeve van een betere voorbereiding op het afstudeertraject.

Het visitatiepanel heeft gezien dat de activiteiten van die verbetersporen hebben geleid tot een adequate ombuiging van de eerder geconstateerde aandachtspunten. Door veranderingen in de opzet van het afstudeertraject hebben studenten meer tijd om een gedegen (praktijkgerichte) onderzoeksvraag te formuleren. De onderwerpen van de afstudeerprojecten zijn relevant voor de verpleegkundige beroepspraktijk. De opleiding stuurt hier steviger op door extra begeleiding en door studenten de mogelijkheid te bieden aan te sluiten bij afstudeerthema's. Deze thema's zijn in overleg met het werkveld en het kenniscentrum Zorginnovatie opgesteld en sluiten aan bij onderzoekslijnen van het kenniscentrum en/of bij onderzoekslijnen in het werkveld. Met een GO/NO-GO-beoordeling in te stellen na de eerste fase van het afstudeertraject, bewaakt de opleiding dat studenten hun (praktijkgerichte) onderzoek voldoende afbakenen en dat het onderzoeksdesign voldoende adequaat is voor vervolgstappen in het proces. De afstudeerdossiers laten zien dat de afgestudeerden over verbeterde onderzoeksvaardigheden beschikken. Zij besteden meer aandacht aan onderdelen als 'verantwoorden van de gekozen methode' en de 'discussie' waarin zij reflecteren op het onderzoek(sproces).

Ook de beoordelingssystematiek is verstevigd. Er zijn altijd twee beoordelaars actief en alle eindproducten die met een zes worden beoordeeld, worden daarnaast medebeoordeeld door een lector of hoofddocent. Tevens heeft de opleiding de compensatiemogelijkheid tussen de te beoordelen onderdelen van het afstuderen losgelaten.

Alle onderdelen moeten voldoende zijn. Door middel van (kalibratie)bijeenkomsten zorgt de opleiding voor intercollegiale betrouwbaarheid in de beoordeling. Het panel is verder enthousiast over de wijze waarop de opleiding externe partijen gebruikt om de resultaten te valideren. Met verschillende andere opleidingen tot verpleegkundige is uitwisseling van afstudeerdossiers om blijvend te monitoren of het eindniveau voldoende scherp bewaakt wordt.

Ook de invoering van een onderzoeksvaardighedenlijn versterkt de onderzoeksvaardigheden van studenten. Voor de zittende studenten (jaar 3 en 4) bood de opleiding aanvullende opdrachten en extra begeleidings- en consultatiemogelijkheden. Tegelijkertijd werkte zij aan een structurele oplossing door de invoering van deze leerlijn. De leerlijn stoelt op een gedegen analyse van afstudeerproducten door de eerder genoemde werkgroep en op een adequaat uitgewerkte visie op (praktijkgericht) onderzoek in het hoger beroepsonderwijs. Er is geïventariseerd wat de opleiding in elk studiejaar op het gebied van onderzoeksvaardigheden aanbood, waarna deze elementen zijn aangescherpt en verstevigd. Om het onderwijs op dit gebied goed te verzorgen is ook aandacht uitgegaan naar de kwalificaties van het docententeam. De opleiding heeft deskundigen aangetrokken en het huidige team op het gebied van onderzoek verder geprofessionaliseerd. Zo is het team goed in staat de studenten te begeleiden naar het eindniveau. Het panel vindt de nieuwe onderzoekslijn nauwkeurig geformuleerd en is onder de indruk van de gedegenheid waarmee de opleiding de verankering in het onderwijsprogramma heeft gerealiseerd.

Het panel is enthousiast over de zorgvuldige en grondige wijze waarop de opleiding de aandachtspunten uit 2012 heeft omgebogen. Het panel is onder de indruk van de resultaten, onder meer zichtbaar in de veelal sterke afstudeerdossiers. Door de verscherpte beoordelingssystematiek wordt het eindniveau zeer zorgvuldig bewaakt. Met de invoering van de onderzoeksvaardighedenlijn bekwaamt de opleiding haar studenten op een goede manier op het gebied van onderzoeksvaardigheden. Op basis van deze positieve resultaten beoordeelt het visitatiepanel standaard 3 als **goed**. In combinatie met de overwegingen, conclusies en oordelen uit 2012, beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding tot Verpleegkundige van Hogeschool Rotterdam als **voldoende** (zie hoofdstuk 2, Eindoordeel opleiding).

Inhoudsopgave

1	Beoordeling	7
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	9
2	Eindoordeel van de opleiding	
	Bijlagen	17
	Bijlage 1: Bezoekprogramma	19
	Bijlage 2: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	21
	Bijlage 3: Bestudeerde documenten	27

1 Beoordeling

Ten geleide

Het visitatiepanel heeft zich bij de herbeoordeling specifiek gericht op de onderwerpen die bij besluit van de NVAO (kenmerk: NVAO/20131859/ND) zijn benoemd. Het visitatiepanel beschrijft hieronder de bevindingen, overwegingen en conclusie ten aanzien van deze onderwerpen. De rapportage volgt de structuur van het goedgekeurde herstelplan van de opleiding, waarin de opleiding het verbetertraject langs twee sporen heeft beschreven:

1. Het borgen van voldoende niveau van de afstudeerwerkstukken;
2. Implementeren onderzoeksvaardighedenlijnen ten behoeve van een betere voorbereiding op het afstudeertraject.

In combinatie met het oordeel van het visitatiepanel over de kwaliteit van eindproducten van recent afgestudeerden (studiejaar 2013-2014) en de conclusies vanuit de visitatie in 2012, geeft het panel opnieuw een oordeel over standaard 3.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Spoor 1: Het borgen van voldoende niveau van de afstudeerwerkstukken

Introductie

Bij de visitatie in 2012 constateerde het visitatiepanel:

‘Bij het bestuderen van de (beroeps)producten die de studenten maken in de eindfase van de opleiding is het panel bij teveel werken van oordeel dat niet voldaan wordt aan het bachelorniveau.[...] Over de werken waarin het panel dat niveau niet heeft aangetroffen merkt het panel onder meer op dat de probleem- en vraagstelling te breed geformuleerd zijn. [...] De keuze van het onderzoeksdesign wordt zeer matig en soms onjuist onderbouwd en het panel onderschrijft de gekozen methoden en instrumenten niet in alle gevallen. De sturing daarop bij het beoordelen van het plan van aanpak dient versterkt te worden, aldus het panel. Tevens merkt het panel op dat de werken van studenten niet getuigen van een vermogen om de theorie te integreren en/of hier kritisch op te reflecteren. [...] Het panel ziet in de werken van studenten nog niet voldoende terug dat zij in staat zijn methodisch te handelen op basis van de principes van EBP.’

Herstelmaatregelen en resultaten

Het eerste spoor van het verbeterplan richtte zich op bovengenoemde aandachtspunten. De opleiding presenteert in de Stand van Zaken-notitie de verbeteracties langs de volgende thema's: onderwerp & opzet, fasering, begeleiding & beoordeling, en borging.

De opleiding heeft een andere opzet van afstuderen geïntroduceerd en het begeleidingsproces aangescherpt. Hierdoor stuurt ze sterker op het onderwerp en de probleem- en vraagstelling. De afstudeeropdracht heeft de vorm gekregen van een praktijkgericht onderzoek. Waar de opleiding in de oude situatie meer nadruk legde op implementatie, is de nadruk nu op de onderzoeksmatige kant gelegd. In deze nieuwe opzet is er meer aandacht voor het formuleren van een adequate probleem- en vraagstelling.

Ook stuurt de opleiding strakker op de onderwerpskeuze voor het afstuderen door aansluiting te creëren bij negen afstudeerthema's. Deze thema's zijn in overleg met het werkveld en het kenniscentrum Zorginnovatie opgesteld en sluiten aan bij onderzoekslijnen van het kenniscentrum en/of bij onderzoekslijnen van het Erasmus MC, Albert Schweitzer Ziekenhuis, Sint Franciscus Gasthuis en de Parnassia-groep (GGZ). De thema's zijn:

1. Evidence Based Care
2. Patiëntveiligheid
3. Wijkzorg
4. Ouderen in het ziekenhuis
5. Ouderen met dementie
6. Zelfmanagement
7. Ketenzorg
8. Preventie
9. Geestelijke Gezondheidszorg

Elk afstudeerthema is gekoppeld aan een lector, die samenwerkt met twee begeleidende docenten. Die docenten begeleiden elk groepjes van vijf tot zes studenten, die een individueel product maken binnen eenzelfde thema. Lectoren begeleiden in principe geen studenten, maar denken inhoudelijk mee met de docenten. Op deze manier ondersteunen zij bij het formuleren van relevante en toepasbare vraagstellingen voor de praktijkgerichte onderzoeken van studenten. Daarnaast reiken de lectoren gericht basisliteratuur aan.

Naast de sterkere sturing op het onderwerp en de probleem- en vraagstelling hanteert de opleiding een (hoofdstukken)format voor het afstudeerwerkstuk. Studenten kunnen zich hierdoor nadrukkelijker richten op het onderzoek zelf, zoals het valideren van de onderzoeksgegevens en de gehanteerde onderzoeksmethodologie. Het format voor het afstudeerwerkstuk is gekoppeld aan het beoordelingsformulier. In een toelichtend beoordelingsformat is voor studenten inzichtelijk welke criteria gelden voor de specifieke onderdelen. Het panel constateert dat de voorgeschreven hoofdstukvolgorde studenten in staat stelt zich te focussen op het praktijkgerichte onderzoek. Uit de bestudeerde eindwerken blijkt dat studenten meer aandacht besteden aan onderdelen als 'verantwoorden van de gekozen methode' en 'discussie' waarin zij reflecteren op het onderzoek(sproces).

De afstudeerfase kent in de nieuwe opzet drie duidelijk onderscheiden fasen. In de eerste fase werken studenten aan de vraagstelling, het onderzoeksplan en de literatuurstudie. Deze fase wordt afgesloten met een GO/NO-GO-beoordeling. In de tweede fase verzamelen de studenten de data. De data worden door de studenten verwerkt en geanalyseerd. In de afsluitende derde fase schrijven de studenten het afstudeerrapport.

Het panel constateert dat de opleiding een adequate fase-indeling hanteert en dat er drempels zijn ingebouwd om grip te houden op de kwaliteit van de eindproducten. Ook voor toegang tot het afstudeertraject heeft de opleiding een (afstudeer)drempel ingevoerd. Studenten dienen alle beroepsproducten met een voldoende te hebben afgesloten. Er mogen nog slechts twee kennistoetsen openstaan. De opleiding voorkomt hiermee dat studenten starten met afstuderen en door de combinatie van afstuderen én het afronden van teveel andere openstaande onderwijseenheden, geen van beide realiseren. De opleiding is zich bewust van de beperkte tijd die er staat voor het afstudeertraject (februari-juni). Om die reden stimuleert de opleiding studenten om zich al tijdens de voorgaande periode (minor: september-februari) te oriënteren op een afstudeeronderwerp. Uit de gesprekken en de documenten blijkt dat de opleiding uitgebreide voorlichting geeft over de afstudeerprocedure bij de start van het vierde studiejaar. Ook in de minorperiode wordt aandacht geschonken aan de onderwerpskeuze.

Het panel stelt voorts vast dat de beoordelingssystematiek is verstevigd. De beoordeling van de eindproducten wordt nu altijd uitgevoerd door twee beoordelaars. De eerste beoordelaar is een onafhankelijke docent, de tweede beoordelaar is de begeleider. De twee beoordelaars voeren afzonderlijk een beoordeling uit, waarna ze in samenspraak tot een eindbeoordeling komen. Alle eindproducten beoordeeld met een zes, worden bovendien mee beoordeeld door een lector of hoofddocent. Dit gebeurt ook wanneer docenten het niet eens worden over het eindcijfer en voor de GO/NO-GO-beoordeling na de eerste fase van het afstudeertraject. Om de intercollegiale betrouwbaarheid van de beoordelingen te vergroten, organiseerde het kenniscentrum in het studiejaar 2012-2013 vier kalibratiebijeenkomsten. In het studiejaar 2013-2014 is de aandacht voor intercollegiale betrouwbaarheid vastgehouden door bijeenkomsten tussen de begeleidende docenten en lectoren gekoppeld aan de afstudeerthema's. Verder is in 2012 de regel ingevoerd dat alle te beoordelen onderdelen voldoende moeten zijn. Het is daarmee niet meer mogelijk om bijvoorbeeld een 5 voor de beschrijving van de resultaten te compenseren met een 7 voor de samenvatting. Een belangrijke verbetering, aldus het panel.

Toen het panel het herstelplan in 2013 beoordeelde, verzocht zij de opleiding om een vorm van externe beoordeling door middel van steekproeven in het beleid te verankeren. Het panel constateert dat dit adequaat door de opleiding is opgepakt. Na de visitatie in 2012 zijn initiatieven en activiteiten op het gebied van externe validatie uitgevoerd, uitgebreid en verankerd in het beleid. Externe partijen zijn na het negatieve oordeel in 2012 op verschillende manieren betrokken bij analyses. Zo hebben een hoogleraar van het Erasmus MC en een hoogleraar van de Erasmus Universiteit Rotterdam meegelezen met de nieuwe beoordelingsformulieren en de procedure beoordeeld. Een ander voorbeeld betreft de structurele toets (steekproef afstudeerwerken) door collega-opleidingen tot verpleegkundige van Zuyd Hogeschool, HZ University en de Haagse Hogeschool.

Het panel is onder de indruk van de zorgvuldigheid en grondigheid waarmee de opleiding gewerkt heeft aan het remediëren van de geconstateerde aandachtspunten. Heldere analyses zijn adequaat vertaald naar verbeteractiviteiten. Naast de inhoudelijke aspecten is ook aandacht geschonken aan de organisatorische kant.

Het team is in staat gebleken de schok van de uitkomsten van de beoordeling in 2012 om te buigen naar een gemotiveerde houding om het onderwijs te verbeteren. Het niveau van de afstudeerdossiers is aanzienlijk vooruitgegaan, zo stelt het panel vast op basis van bestudering van dossiers van vijftien afgestudeerden. De afstudeerdossiers tonen overtuigend aan dat studenten het bachelorniveau hebben bereikt. Naast de verbeteringen die gericht waren op de inhoudelijke kant van het afstudeertraject, heeft de opleiding ook in de randvoorwaarden adequaat verbeteringen aangebracht. Zo is de beoordelingssystematiek versterkt en wisselt de opleiding afstudeerdossiers uit met verschillende andere opleidingen tot verpleegkundige om het eindniveau te valideren.

Spoor 2: Implementeren onderzoeksvaardighedenlijn ten behoeve van een betere voorbereiding op het afstudeertraject

Het panel constateert dat de maatregelen van de opleiding onder spoor 2 voor een deel samenhangen met de maatregelen onder spoor 1, bijvoorbeeld als het gaat om de inrichting en beoordeling van het afstudeertraject. Met het tweede spoor zorgt de opleiding ook voor de langere termijn voor een structurele opbouw en beheersing van onderzoeksvaardigheden bij studenten.

De opleiding stelde in 2012 een werkgroep onderzoeksvaardigheden in. De werkgroep bestond uit een lector, de coördinator afstuderen, een medewerker van het kenniscentrum en een beleidsmedewerker van de dienst Onderwijs en Kwaliteit. Gezamenlijk hebben zij een onderzoekslijn voor verpleegkunde opgesteld: *Niveaugroei in leerdoelen onderzoek en EBP*.

Bij het formuleren van de doelstellingen heeft de werkgroep aansluiting gezocht bij de beleidsvoornemens op hogeschoolniveau en de hiervan afgeleide *Notitie Onderzoeksvaardighedenlijn IVG*, juli 2012. Dit leidde tot de volgende twee hoofddoelen:

- De student kan 'Evidence Based' werken;
- De student kan op een methodische wijze een praktijkprobleem benaderen.

In de uitwerking van deze doelstellingen, waaraan Klinisch Redeneren onlosmakelijk is verbonden, zijn vaardigheden benoemd waarover studenten moeten beschikken om een praktijkprobleem methodisch te benaderen:

- Een onderzoekende, kritische houding ontwikkelen;
- Informatievaardigheden kunnen toepassen;
- Projectmatig en methodisch kunnen werken en onderzoeken;
- Gegevens kunnen verzamelen en verwerken;
- Dit alles kunnen vastleggen, rapporteren, interpreteren en presenteren.

Het panel heeft de uitgewerkte onderzoekslijn bestudeerd en vindt deze nauwkeurig geformuleerd. De leerlijn is adequaat uitgewerkt naar de vier leerjaren van het programma. Vervolgens is deze uitwerking geïmplementeerd in het onderwijsprogramma. De cursushouders van alle semesters hebben in hun onderwijs aanvullende opdrachten opgenomen die bijdragen aan de onderzoekslijn.

Voor het studiejaar 2012-2013 waren deze aanvullende opdrachten een interim-oplossing gaande het ontwikkelingsproces van de definitieve onderzoekslijn. Na vaststelling van de leerlijn is het onderwijs verder aangescherpt, verstevigd en in het onderwijsprogramma verankerd. Zo maken de studenten vanaf dat studiejaar (2012-2013) in het eerste jaar een grote opdracht rond Evidence Based Practice waarbij zij zelf literatuur moeten opzoeken. De lector Evidence Based Practice van het kenniscentrum Zorginnovatie presenteert drie casussen waarin de studenten een reëel probleem voorgeschoteld krijgen. In tweetallen gaan ze op zoek naar literatuur, maken ze een analyse en presenteren die. Een voorbeeld uit het derde studiejaar is de toevoeging van een extra literatuurstudie.

Om het onderwijs op het gebied van onderzoeksvaardigheden adequaat te verzorgen heeft de opleiding ook ingezet professionalisering van de docenten en de afstemming tussen de docenten. Begin 2014 zijn er bijeenkomsten geweest met alle docenten en cursushouders om per vakgebied door te lichten welke aspecten van onderzoek er in de verschillende cursussen zijn opgenomen. Met deze bijeenkomsten zorgt de opleiding voor een adequate implementatie van de nieuwe (onderzoeks)onderdelen en afstemming tussen de cursussen. Wat betreft professionalisering zijn er in de afgelopen twee jaar zowel individuele als collectieve scholingsactiviteiten geweest. In het studiejaar 2012-2013 zijn er drie collectieve studiedagen geweest rond het thema onderzoeksvaardigheden en de toetsing daarvan.

In het kader van professionalisering van het docententeam zijn verder de volgende activiteiten ondernomen. De samenwerking met het kenniscentrum geïntensiveerd. Drie docenten van de opleiding hadden reeds een gedeelde aanstelling bij zowel de opleiding als het kenniscentrum. Aanvullend zijn nu twee docenten één dag per week gedetacheerd om te participeren in onderzoek. In 2014 is ook een hoofddocent aangetrokken die een uitdrukkelijke rol heeft bij het afstemmen van de onderzoekslijn met het kenniscentrum. En bij de werving van nieuw personeel (20) heeft de opleiding alleen mastergeschoolden aangetrokken.

Het panel stelt vast dat de opleiding adequaat werk heeft gemaakt van het invoeren van een onderzoeksvaardighedenlijn. Er zijn duidelijke doelstellingen opgesteld, waarbij de opleiding goed gebruik heeft gemaakt van expertise van het team, deskundigen op het gebied van praktijkgericht onderzoek en het werkveld. Het panel is positief dat de opleiding, gaande de ontwikkeling en implementatie van de onderzoeksvaardighedenlijn, adequate interim-maatregelen heeft genomen om ook de huidige studenten zoveel mogelijk mee te nemen in de ontwikkelingen.

2 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Opleiding tot Verpleegkundige, Hogeschool Rotterdam

Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel duaal	Oordeel deeltijd
1 <i>Beoogde eindkwalificaties</i>	N.v.t. (reeds voldoende)	N.v.t. (reeds voldoende)	N.v.t. (reeds voldoende)
2 <i>Onderwijsleeromgeving</i>	N.v.t. (reeds voldoende)	N.v.t. (reeds voldoende)	N.v.t. (reeds voldoende)
3 <i>Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Goed	Goed	Goed

Overwegingen en conclusie

In 2012 werden de standaarden 1 en 2 reeds met een voldoende beoordeeld. Standaard 3 werd beoordeeld als onvoldoende. Het panel beoordeelt deze standaard nu als **goed**, waarmee het visitatiepanel de hbo-bacheloropleiding tot Verpleegkundige van Hogeschool Rotterdam als geheel als **voldoende** beoordeelt.

Afsluitend wil het panel de opleiding ter lering twee aanbeveling meegeven:

- Studenten hebben geheel de vrije keuze in het afstudeerthema. Het panel merkte op dat dit er toe leidde dat de thema's zich concentreerden op het thema patiëntveiligheid en dus niet evenwichtiger over de onderzoekslijnen verdeeld zijn. Zij vraagt zich af of gezien de relevantie van de overige onderzoekslijnen en verankering van de verbinding met het Kenniscentrum meer sturing van de opleiding op de door de studenten te kiezen thema's niet wenselijk zou zijn.
- De feedback van beoordelaars van afstudeerproducten is helder en duidelijk, waarbij het panel wel opmerkt dat de feedback zich met name richtte op de tekortkomingen in de werken. Gezien de (herstel)situatie waarin de opleiding zich bevindt is dit begrijpelijk, maar het panel beveelt de opleiding aan ook ruimte te nemen in de feedback voor het waarderen van de positieve aspecten van een afstudeerproduct. In een aantal gevallen had het panel een hoger oordeel toegekend op onderdelen van het afstudeertraject.

Bijlagen

Bijlage 1: Bezoekprogramma

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
8:45 - 9:00	Inloop	Ieder
9:00 – 11:00	Vorbereiding en materiaalbestudering Presentatie van 15 minuten door opleiding waarin zij inzicht geeft in de huidige stand van zaken ten aanzien van het verbetertraject (proces, gemaakte keuzes, openstaande wensen & voornemens). Het panel kan toelichtende vragen stellen	<ul style="list-style-type: none"> - Panel - Els de Bock, onderwijsmanager - Susan Hupkens, docent; onderzoeker
11:00 – 11:45	Examinatoren (en begeleiders) + coördinator afstuderenden	<ul style="list-style-type: none"> - Amber Moelker, afstudeercoördinator - Dr. Jacomine de Lange, Lector Transitie in Zorg - Jos Kox, afstudeerbegeleider - Christine Rietveld, afstudeerbegeleider - Mirjam Koning, afstudeerbegeleider - Rianne Sell, ErasmusMC Rotterdam - Gemmie Reinen, Laurens
11:45 – 12:30	Afgestudeerden en studenten	Alumni: <ul style="list-style-type: none"> - Johan Kraak - Kelly Vader - Dianne Krijvenaar - Dieke Booij - Leon Tikkel - Esmee Kloosterman 2e jaars (gaan starten in 3e jaar) <ul style="list-style-type: none"> - Irit Gullit - Ludo Henry
12:30 – 13:15	Lunch en overleg visitatiepanel	
13:15 – 14:00	Gesprek opleidingsmanagement	<ul style="list-style-type: none"> - Els de Bock, onderwijsmanager - Hans van der Moolen, voorzitter directie
14:00 – 14:45	Blok: Borging	<ul style="list-style-type: none"> - Erik de Jong, voorzitter examencommissie - Annelies Eysink-Smeets, lid toetscommissie - Monique v/d Berg, lid curriculumraad - Marjon van Sorge, lid curriculumraad
15:00 – 16:00	Beoordelingsoverleg panel	<ul style="list-style-type: none"> - Panel
16:00 – 16:30	Afsluiting, terugkoppeling	<ul style="list-style-type: none"> - Panel - Opleidingsmanagement - kerndocenten

Bijlage 2: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Nadere informatie over de achtergronden van de leden van het beoordelingspanel en secretaris:

Mevrouw dr. M.J.M. Adriaansen, voorzitter

Mevrouw Adriaansen is ingezet vanwege haar domeindeskundigheid in de volledige breedte van het domein verpleegkunde en haar onderwijsdeskundigheid. Zij beschikt over onderwijsdeskundigheid door haar functie als directeur van het instituut Verpleegkundige Studies en als docent 1e graads Verpleegkunde. Zij sloot haar opleiding Master of Science in Nursing af in 1995 en promoveerde daarin in 2008. Mevrouw Adriaansen is voorzitter van het Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde geweest. Van 2000 tot 2004 was zij coördinator van de hbo-masteropleiding Advanced Nursing Practice. Uit opleiding en werkervaring beschikt mevrouw Adriaansen over kennis van de accreditatiesystematiek, voor deze visitatie is zij aanvullend individueel geïnstrueerd over het visitatieproces en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2008	Promotie Onderwerp: Education in palliative care: content, effects and implementation
2005 – 2007	Management Development Programma (SIOO)
1993 – 1995	Master of Science in Nursing
1985	1e Graads Onderwijs in de Gezondheidszorg
1982 – 1985	MO-B Pedagogiek
1978 – 1980	MO-A Pedagogiek
1974 – 1978	HBO-V
1968 – 1974	Gymnasium B

Werkervaring:

2013 – heden	Lector Innovatie in de Care HAN
2010 – heden	Hoofdredacteur TvZ (Tijdschrift Verpleegkunde)
2009 – heden	Coördinator transferpunt Vaardigheidsonderwijs (gericht op het ontwikkelen van e-learning programma's)
2009 – 2013	Lector Langdurige Zorg HAN
2000 – 2009	Directeur Verpleegkundige Studies HAN
2000 – 2004	Coördinator Master of Advanced Nursing Practice (MANP)
1998 – 2000	Adjunct-directeur HBO-V
1994 – 1998	Lid managementteam HBO-V
1983 – 1994	Docent HBO-V
1978 – 1980	1e Groepsleidster Groesbeekse Tehuizen

Diversen:

- 2013 – heden Voorzitter organisatie geriatriedagen
- 2011 – heden Voorzitter Raad van Toezicht Leerstation Zorg
- 2008 – 2013 Lid Raad van Commissarissen Brabant Wonen
- 2007 – 2010 Redacteur tijdschrift Verpleegkunde
- 2005 – 2013 Lid Raad van Toezicht BrabantZorg (Verpleeghuisketen)
- 2003 – 2004 External Expert EU Phare Twinning Project
- 2002 – 2013 Lid Commissie Buitenland CBGV (verpleegkundigen)
- 2002 – 2007 Externe Auditor Global Initiative Psychiatry
- 1995 – 2010 Redacteur TvZ

- Voorzitter Landelijke Opleidings Overleg Verpleegkunde (LOOV)
- Lid bestuur Nederlandse Vereniging voor gerontologie
- Auteur/mede-auteur van een zestal boeken op het gebied van chronisch zieken, mantelzorg en wijkverpleging, communicatie, chronisch zieken en zorg voor ouderen
- *Publicaties (2010 – 2013; meer op aanvraag):*
- Adriaansen, Marian. (2010). Welke kloof tussen theorie en praktijk? *Onderwijs en Gezondheidszorg*, 34, nr. 4, 3-6.
- Adriaansen, Marian. (2010). Doorstroming mbo-hbo zo simpel nog niet. *Onderwijs en Gezondheidszorg*, 34, nr. 6, 3-7.
- Janssen MAP, Schalk DMJ, Tol van M, Adriaansen MJM, Achterberg van T, Mintjes – De Groot AJ. (2010). Implementation of triage in Dutch emergency departments. *Ventricare*
- Adriaansen, Marian (2011). Vluchten kan niet meer. *Technologie en (de opleiding van) verpleegkundigen en verzorgenden. Onderwijs en Gezondheidszorg*, 34, nr. 3, 10-14.
- Adriaansen, Marian (2011). Je hoort bij elkaar. *Onderwijs en Gezondheidszorg*, 34, nr. 4, 27-28.
- Adriaansen, Marian en Josien Caris (2011) *Elementaire sociale vaardigheden*. BSL, Houten.
- Janssen MA, van Achterberg T, Adriaansen MJ, Kampshoff CS, Mintjes-de Groot J. (2011). Adherence to the guideline 'Triage in emergency departments': a survey of Dutch emergency departments. *J Clin Nurs* 20(17-18):2458-68.
- Janssen MA, van Achterberg T, Adriaansen MJ, Kampshoff CS, Schalk DM, Mintjes-de Groot J. (2012) Factors influencing the implementation of the guideline Triage in emergency departments: a qualitative study. *J Clin Nurs*. 2012 Feb;21(3-4):437-447.
- Adriaansen, M. , Hermsen, P., Sande, R.v.d. (red). *Langdurige zorg. Thema's en perspectieven*. Van Tricht.
- Adriaansen, M. & Achterberg, T. van. (2012). Van implementeren naar leren. *TvZ* 3.
- Adriaansen, M. (2012). De BOKS voorbij. *O&G*, 6, 26-28.
- Broeken, R. (red). Adriaansen, M. (2013). *De verpleegkundige als organisator. Hoofdstuk Organiseren en samenwerken bij chronisch zieken*. ThiemeMeulenhof.
- Bommel, M. van & Adriaansen, M. (2013). Als de relatie maar goed is. *O&G*, 5,
- Adriaansen, M. & Kemper, W. (2013). Naar een nieuw toetsingskader van ketenzorg voor chronisch zieken. *Interne notitie*. HAN/HKZ.

Mevrouw drs. Y. Heijnen-Kaales MBA

Mevrouw Heijnen is ingezet als panellid vanwege haar werkvelddeskundigheid. Zij is vanuit de praktijk als verpleegkundige via managementfuncties in beleids- en bestuursfuncties in de zorg terechtgekomen. Zij heeft een gedegen kennis van de zorg en daarnaast expertise op het gebied van kwaliteitsverbetering in de zorg. Mevrouw Heijnen werkt als manager Zorgbeleid bij Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland, waar zij (eind)verantwoordelijk is voor het onderzoek/kennisbeleid, innovatiebeleid, kwaliteitsbeleid, veiligheidsbeleid en wet en regelgeving van de brancheorganisatie. Zij heeft onderwijsdeskundigheid vanuit haar functie als opleidingsfunctionaris, tevens beschikt zij over een ruime ervaring als voorzitter bij vergaderingen en bijeenkomsten. Voor deze visitatie is mevrouw Heijnen individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2004 – 2006 Master of Business Administration (MBA), NCOI Business School, Hilversum.
Afstudeerscriptie: Regelen door ontregelen, Organisatiestructuren voor kennisintensieve organisaties
- 1997 – 1998 Orion-project, "leertraject voor Leiderschap in de Verpleging en Verzorging", LCVV (Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging) i.s.m. De Baak
- 1992 – 1996 Doctoraal opleiding Gezondheidswetenschappen studierichting Verplegingswetenschap, Rijksuniversiteit Utrecht
- 1989 – 1991 Tweedegraads lerarenopleiding Verpleegkunde te Nijmegen.
- 1987 – 1989 Management in de gezondheidszorg (middle management), I.B.W.
- 1984 – 1987 Opleiding tot Z-verpleegkundige, Groot-Schuylenburg te Apeldoorn

Werkervaring:

- 2010 – heden Manager Zorgbeleid VGN (Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland) en lid MT
- 2004 – 2010 Adjunct Directeur Landelijk Expertisecentrum Verpleging & Verzorging (LEV), onafhankelijk kenniscentrum dat zich richt op kwaliteitsverbetering van de zorg door de beroepsuitoefening van verpleegkundigen en verzorgenden te versterken.
- 2003 – 2004 Programmaleider Wetenschap in Praktijk Landelijk Expertisecentrum Verpleging & Verzorging (LEV)
- 2000 – 2003 Beleidsadviseur Landelijk Expertisecentrum Verpleging & Verzorging
- 1998 – 2000 Hoofd Bureau Zorg & Innovatie op Groot-Schuylenburg te Apeldoorn, een zorginstelling die aan 725 mensen met een verstandelijke beperking haar diensten aanbiedt
- 1993 – 1998 Verpleegkundig staffunctionaris, Groot-Schuylenburg te Apeldoorn
- 1988 – 1993 Praktijkbegeleidster afdeling Opleidingen, Groot-Schuylenburg te Apeldoorn
- 1987 – 1988 Z-verpleegkundige, Groot-Schuylenburg te Apeldoorn
- 1984 – 1987 Leerling Z-verpleegkundige, Groot-Schuylenburg te Apeldoorn

Diversen:

- 2011 – heden Lid Commissie Tussen Weten en Doen III, ZonMw
- 2009 – heden Voorzitter commissie Zorg Coloriet
- 2007 – heden Vice-voorzitter Raad van Toezicht Coloriet
- 2006 – 2010 Vice-voorzitter Nederlands Instituut voor Psychiatrische Verpleegkunde
- 2003 – 2010 Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stichting de Opbouw

Mevrouw H.A.M. Groenendaal

Mevrouw Groenendaal is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van gezondheidszorg en verpleegkunde. Daarnaast heeft zij ervaring op het gebied van beleid en management in het onderwijs en de zorg. Zij heeft tot 1 januari 2012 leiding gegeven aan de hbo-opleiding Toegepaste Psychologie bij Saxion Hogescholen. Mevrouw Groenendaal heeft eerder deelgenomen aan visitatiecommissies en heeft uit opleiding en werkervaring kennis van de accreditatiesystematiek. Zij is daarnaast voor deze visitatie aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1999	Employability voor onderwijsmanagers in het HBO, Mobiliteitsfonds HBO
1991	Cursus "Effectief managen van Professionals", HOAG opleiding- en adviesgroep, Haarlem
1988 – 1990	Cursus Management voor Basiseenheden in het Hoger Beroepsonderwijs PBNA
1983	Eerstegraads lerarenopleiding (verkort programma) Rijks Universiteit Limburg
1977 – 1979	Hogere Opleiding richting onderwijs KHSV Nijmegen
1975 – 1977	Gebroken docentenopleiding, Kath. Hogeschool voor Verpleegkundige (KHSV) Nijmegen
1971 – 1975	Opleiding tot verpleegkundige A, Laurentiusziekenhuis Breda

Werkervaring:

2012 – heden	senior medewerker Bureau bestuur Saxion Hogeschool
2004 – 2011	Waarnemend directeur Academie Mens en Arbeid Saxion Hogescholen locatie Deventer en Enschede
1999 – 2004	Directeur Academie Gezondheidszorg Saxion Hogescholen locatie Deventer
1996 – 1999	Waarnemend directeur / studierichtingsleider Academie Gezondheidszorg Hogeschool IJsselland
1989 – 1996	Waarnemend directeur/ studierichtingsleider HBOV Academie Gezondheidszorg Zwolle
1979 – 1989	Stafdocente verpleegkunde, HBOV Academie Gezondheidszorg Zwolle met afwisselende functies binnen het management: coördinator Propedeutische Fase, coördinator Stagebureau, coördinator Hoofdphase, voorzitter examencommissie, lid beleidstaf
1976 – 1977	Docente verpleegkunde Opleiding inservice A Franciscusziekenhuis, Roosendaal
1975	Docente verpleegkunde Opleiding inservice A Laurentiusziekenhuis, Breda

Overig:

2012	Lid visitatiecommissie hbo-bacheloropleiding tot Verpleegkundige
2011	Lid visitatiecommissie Lerarenopleiding Gezondheidszorg en Welzijn
2008 – 2011	Lid Landelijk overleg Toegepaste Psychologie
2004 – 2005	Panellid NQA visitatie HBOV
2003 – 2004	Lid Evaluatiecommissie HBOV Duaal HBO-raad
1996 – 2004	Voorzitter Landelijk overleg Management HBO-Verpleegkunde HBO-raad

Mevrouw L.T.G. van der Veeken

Mevrouw Van der Veeken is ingezet als studentlid. Nadat zij de hbo-bacheloropleiding Verpleegkunde bij Hogeschool van Arnhem en Nijmegen waar zij betrokken was bij een coachingstraject voor mensen met autisme, in 2013 heeft afgerond, volgt zij momenteel de wo-masteropleiding Klinische Gezondheidswetenschappen, Verplegingswetenschap bij Universiteit Utrecht. Mevrouw Van der Veeken is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw Van der Veeken aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2013 – 2015 WO master Klinische Gezondheidswetenschappen, Verplegingswetenschap, Universiteit Utrecht
2012 – 2013 Pre-master Klinische Gezondheidswetenschappen, Verplegingswetenschap, Universiteit Utrecht
2009 – 2013 HBO Verpleegkunde, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen te Nijmegen
2003 – 2009 VWO, Titus Brandsma Lyceum te Oss Profiel Natuur & Gezondheid

Werkervaring:

- 2013 – heden Verpleegkundige Den Eik Gesloten Opname, Altrecht - Zeist
2012 – heden Oproepkracht Altrecht, verpleegkundige
2012 – 2013 Slaapwacht GGZ Oost Brabant
2011 – 2012 Oproepkracht GGZ Oost Brabant, verzorgende
2010 – 2011 Oproepkracht Dichterbij, ondersteunend begeleider

Overig:

- 2012 Maatjesproject: studeren met ASS
Zomer 2009 5 weken gewerkt in een weeshuis in Ghana via de organisatie Good Work Ghana

De heer P. van Achteren BLL

De heer Van Achteren is ingezet als NQA-auditor. Hij is sinds 2008 werkzaam als auditor en adviseur bij NQA. Hij is ervaren in het uitvoeren van visitatie- en adviestrajecten in verschillende sectoren van het hoger onderwijs. Naast visitaties houdt Peter zich bezig met het samenstellen van visitatiepanels en is hij als accountmanager actief. Vanuit zijn opleiding en ervaring heeft de heer Van Achteren kennis van onderwijskundige en bedrijfskundige processen. De heer Van Achteren heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris. Naast de onderwijsvisitaties is de heer Van Achteren ook betrokken bij visitaties van woningcorporaties.

Opleiding:

- 2012 – 2013 Bedrijfskunde (verkort), Avans+, Breda
2006 – 2009 Politicologie, Politieke structuren en Processen, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam
2006 – 2007 Onderwijskunde, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam
2002 – 2006 Sociaal Juridische Dienstverlening, Hogeschool Utrecht, Utrecht
2001 – 2002 Management, Economie en Recht, Christelijke Hogeschool Windesheim, Zwolle

Werkervaring:

- 2008 – heden Netherlands Quality Agency, auditor/adviseur
2008 – heden Raeflex, secretaris visitaties woningcorporaties
2006 – 2007 Docentenauditor ISBW opleidingen
2006 – 2007 Studentpanellid NQA, visitaties hbo-opleidingen
2005 – 2007 Voorzitter opleidingscommissie SJD
2004 – 2005 Stagiair beleidsmedewerker/publieksvoorlichter Tweede Kamerfractie D66

Bijlage 3: Bestudeerde documenten

Documenten bij Stand van Zaken notitie:

- Overzicht afgestudeerden Verpleegkunde juli 2014
- Visie op onderzoek
- Evaluatie en advies afstudeeronderzoek HBO-V
- Cursushandleiding Opleiding Verpleegkunde, Afstudeeropdracht
- Herstelplan 2.0 Bacheloropleiding tot Verpleegkundige
- Leeswijzer beoordelingsdocumenten afstudeerwerken

Documenten ter inzage bij visitatiebezoek:

- Afstuderen bij Verpleegkunde, J. de Lange en E. de Bock, juni 2013.
- Gespreksverslag prof. Dr. Hazes en prof. Dr. Bal, mei 2013.
- Herstelplan, bacheloropleiding tot verpleegkundige, Els de Bock, 12 december 2013.
- Hogeschool Rotterdam, Opleiding tot Verpleegkundige. Beperkte opleidingsbeoordeling NQA, december 2012.
- NSE Rapportage deeltijd 2012-2014
- NSE Rapportage duaal 2012-2014
- NSE Rapportage voltijd 2012-2014
- Plan van aanpak verbeteren werkstukken verpleegkunde, E. de Bock, november 2012.
- Stagehandleiding 2013-2014.
- Teamindeling 2013-2014.
- Verslag afstemmingsoverleg 9 oktober 2013.
- Verslag afstemmingsoverleg 14 mei 2014.
- Handreiking onderzoekslijn en de HBO-bacheloropleiding. Versie 1.2, sept 2012.

Studentnummers van afgestudeerden, waarvan het panel eindproducten heeft bestudeerd:

0837254
0820708
0831689
0832994
0817902
0838235
0841006
0818801
0837584
0837348
0854626
0835476
0838832
0763476